

دعای ۱ صحیفه سجادیه / دعا در ستایش خداوند عزوجل

دعای اول صحیفه سجادیه؛ دعا در ستایش خداوند عزوجل با ترجمه شیخ حسین انصاریان

وَكَانَ مِنْ دُعَائِهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا ابْتَدَأَ بِالْدُّعَاءِ بَدَأَ بِالتَّحْمِيدِ لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ الثَّنَاءِ عَلَيْهِ، فَقَالَ

دعای آن حضرت است که به سپاس و ثنای خدای عزوجل شروع می کرد آن هنگام که در عرصه گاه دعا قرار می گرفت، پس می گفت:

﴿1﴾ الْحَمْدُ لِلَّهِ الْأَوَّلِ بَلَا أَوَّلٍ كَانَ قَبْلَهُ ، وَ الْآخِرِ بَلَا آخِرٍ يَكُونُ بَعْدَهُ

(1) سپاس مخصوص خداست؛ آن وجود مبارکی که اول است، بی آنکه که اولی پیش از او باشد و آخر است، بی آنکه آخری پس از او باشد.

﴿2﴾ الَّذِي قَصُرَتْ عَنْ رُؤْيَيْهِ أَبْصَارُ النَّاطِرِينَ ، وَ عَجَزَتْ عَنْ نَعْتِهِ أَوْهَامُ الْوَاصِفِينَ.

(2) دیده بینندگان از دیدنش کوتاه و گمان وصف کنندگان از ستودنش ناتوان است.

﴿3﴾ ابْتَدَعَ بِقُدْرَتِهِ الْخَلْقَ ابْتِدَاعًا ، وَ اخْتَرَعَهُمْ عَلَى مَشِئَتِهِ اخْتِرَاعًا.

(3) موجودات را به قدرتش آفرید؛ آفریدنی خوش نما و آفریده ها را به اراده اش ساخت، ساختنی زیبا.

﴿4﴾ ثُمَّ سَلَكَ بِهِمْ طَرِيقَ إِرَادَتِهِ ، وَ بَعَثَهُمْ فِي سَبِيلِ مَحَبَّتِهِ ، لَا يَمْلِكُونَ تَأْخِيرًا عَمَّا قَدَّمَهُمْ إِلَيْهِ ، وَ لَا يَسْتَطِيعُونَ تَقَدُّمًا إِلَى مَا آخَرَهُمْ عَنْهُ.

(4) آنگاه، همه آن ها را در مسیر خواسته خود، راهی کرد و در راه محبتش برانگیخت. قدرت پس رفتن، به سوی مرزهایی که آنان را از آن ها پیش انداخت ندارند و توان پیش رفتن به سوی حدودی که آنان را از آن ها پس انداخت ندارند.

﴿5﴾ وَ جَعَلَ لِكُلِّ رُوحٍ مِنْهُمْ قُوتًا مَعْلُومًا مَقْسُومًا مِنْ رِزْقِهِ ، لَا يَنْقُصُ مِنْ زَادِهِ نَاقِصٌ ، وَ لَا يَزِيدُ مِنْ نَقْصٍ مِنْهُمْ زَائِدٌ.

(5) از رزق و روزیش، برای هر یک از جانداران، خوراک معلوم و قسمت شده قرار داد. سهم کسی را که فراوان داده، احدی نمی تواند بکاهد و نصیب کسی از آنان را که کاسته، هیچ کس نمی تواند بیفزاید.

﴿6﴾ ثُمَّ ضَرَبَ لَهُ فِي الْحَيَاةِ أَجَلًا مَوْقُوتًا ، وَ نَصَبَ لَهُ أَمَدًا مَحْدُودًا ، يَتَخَطَّ إِلَيْهِ بِأَيَّامِ عُمُرِهِ ، وَ يَرْهَقُهُ بِأَعْوَامِ دَهْرِهِ ، حَتَّى إِذَا بَلَغَ أَقْصَى أَثَرِهِ ، وَ اسْتَوْعَبَ حِسَابَ عُمُرِهِ ، قَبَضَهُ إِلَى مَا نَدَبَهُ إِلَيْهِ مِنْ مَوْفُورِ ثَوَابِهِ ، أَوْ مَحْدُورِ عِقَابِهِ ، ﴿لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاؤا بِمَا عَمِلُوا وَ يُجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى﴾.

(6) آنگاه زندگی او را زمانی معین، مقدر فرمود و پایانی محدود قرار داد که به سوی آن پایان، با ایام عمرش قدم برمی دارد و با سال های زندگی اش به آن نزدیک می شود تا هنگامی که به دورترین باقی مانده پایان زندگی اش برسد و پیمانه حساب عمرش را تمام و کامل دریافت کند. او را به سوی آنچه از پاداش بسیار یا عذاب دردناک روانه کرده برد تا به خاطر عدالتش، بدکاران را به علت کردار ناپسندشان و نیکوکاران را به سبب کار نیکشان پاداش بخشد.

﴿7﴾ عَدَلًا مِنْهُ ، تَقَدَّسَتْ أَسْمَاؤُهُ ، وَ تَظَاهَرَتْ آلَاؤُهُ ، ﴿لَا يُسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَ هُمْ يُسْأَلُونَ﴾.

(7) پاک و مبارک است نام های حضرتش و پی در پی است نعمت هایش. از آنچه انجام می دهد، بازخواست نشود، ولی همگان در پیشگاهش بازخواست شوند.

﴿8﴾ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَوْ حَبَسَ عَنْ عِبَادِهِ مَعْرِفَةَ حَمْدِهِ عَلَى مَا أَبْلَاهُمْ مِنْ مَنَنِهِ الْمُتَتَابِعَةِ ، وَ أَسْبَغَ عَلَيْهِمْ مِنْ نِعَمِهِ الْمُتَطَاهِرَةِ ، لَتَصَرَّفُوا فِي مَنَنِهِ فَلَمْ يَحْمَدُوهُ ، وَ تَوَسَّعُوا فِي رِزْقِهِ فَلَمْ يَشْكُرُوهُ.

(8) سپاس مخصوص خداست که اگر بندگان را از شناخت سپاس گذاری اش بر آنچه که از عطایای پیاپی اش که محض امتحان کردنشان به آنان عنایت فرمود و نعمت های پیوسته ای که بر آنان کامل کرد، به چاه محرومیت می انداخت، در عطایا و نعمت هایش، دخل و تصرف می کردند و او را سپاس نمی گزاردند و روزیش را به فراوانی هزینه می کردند و به شکر عنایاتش بر نمی خاستند.

﴿9﴾ وَ لَوْ كَانُوا كَذَلِكَ لَخَرَجُوا مِنْ حُدُودِ الْإِنْسَانِيَّةِ إِلَى حَدِّ الْبَهِيمِيَّةِ فَكَانُوا كَمَا وَصَفَ فِي مُحْكَمِ كِتَابِهِ ﴿إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا﴾.

(9) اگر چنین بودند، از حدود انسانیت بیرون می رفتند و به مرز حیوانیت می رسیدند. در نتیجه به این صورت بودند که در کتاب محکمش وصف کرده: «آنان جز مانند چهارپایان نیستند بلکه آنان گمراه ترند!».

﴿10﴾ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا عَرَفْنَا مِنْ نَفْسِهِ ، وَ أَلْهَمَنَا مِنْ شُكْرِهِ ، وَ فَتَحَ لَنَا مِنْ أَبْوَابِ الْعِلْمِ بِرُبُوبِيَّتِهِ ، وَ دَلَّنَا عَلَيْهِ مِنَ الْإِخْلَاصِ لَهُ فِي تَوْحِيدِهِ ، وَ جَنَّبَنَا مِنَ الْإِلْحَادِ وَ الشَّكِّ فِي أَمْرِهِ.

(10) و سپاس مخصوص خداست که وجودش را به ما شناساند و شکرش را به ما الهام کرد و درهای دانش را به پروردگاری اش به روی ما گشود و ما را بر اخلاص و رزی در یکتایی اش راهنمایی کرد و از انحراف در دین و تردید در دستورش، دور داشت.

﴿11﴾ حَمْدًا نَعْمُرُ بِهِ فِيمَنْ حَمَدَهُ مِنْ خَلْقِهِ ، وَ نَسْبِقُ بِهِ مَنْ سَبَقَ إِلَى رِضَاهُ وَ عَفْوِهِ.

(11) خدا را سپاس می گزارم، سپاسی که با آن، در گروه سپاس گزاران از بندگان زندگی کم و با آن سپاس بر هر که به خشنودی و گناه بخشی اش پیشی بسته، سبقت گیرم.

﴿12﴾ حَمْدًا يُضِيءُ لَنَا بِهِ ظُلُمَاتِ الْبَرْزَخِ ، وَ يُسَهِّلُ عَلَيْنَا بِهِ سَبِيلَ الْمَبْعَثِ ، وَ يُشَرِّفُ بِهِ مَنَازِلَنَا عِنْدَ مَوَاقِفِ الْأَشْهَادِ ، ﴿يَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَ هُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ ، ﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَ لَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾.

(12) سپاسی که به سبب آن، تاریکی های برزخ را بر ما روشن کند و به وسیله آن، راه رستخیز را بر ما آسان فرماید و به کمک آن، رتبه های ما را نزد گواهان روز قیامت بلند گرداند. روزی که هر وجودی، به خاطر آنچه مرتکب شده، پاداش داده شود و مورد ستم قرار نگیرد؛ روزی که هیچ دوستی، چیزی از عذاب را از دوستش برطرف نکند و این گناه کاران حرفه ای از جانب کسی یاری نشوند.

﴿13﴾ حَمْدًا يَرْتَفِعُ مِنَّا إِلَى أَعْلَىٰ عِلِّيِّينَ فِي ﴿كِتَابٍ مَرْقُومٍ يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ﴾.

(13) سپاسی که از سوی ما، در پرونده ای که کردار نیکان در آن رقم خورده و مقربان درگاهش گواهان آنند، به سوی اعلا علیین بالا رود.

﴿14﴾ حَمْدًا تَقَرُّ بِهِ عُيُونُنَا إِذَا بَرَقَتِ الْأَبْصَارُ ، وَ تَبْيَضُّ بِهِ وُجُوهُنَا إِذَا اسْوَدَّتِ الْأَبْشَارُ.

(14) سپاسی که چون دیده ها در قیامت خیره شود، سبب روشنی دیده ما شود و هنگامی که چهره ها سیاه گردد، به نورانیت آن صورت های ما به سپیدی رسد.

﴿15﴾ حَمْدًا نُغْتَقِ بِهٖ مِنْ أَلِيمٍ نَارِ اللَّهِ إِلَى كَرِيمٍ جَوَارِ اللَّهِ.

(15) سپاسی که ما را از آتش دردناک خدا آزاد و در جوار کریمانه اش جای دهد.

﴿16﴾ حَمْدًا نُرَاجِمُ بِهِ مَلَائِكَتَهُ الْمُقَرَّبِينَ ، وَ نُضَامُّ بِهِ أَنْبِيََاءَهُ الْمُرْسَلِينَ فِي دَارِ الْمُقَامَةِ الَّتِي لَا تَزُولُ، وَ مَحَلِّ كَرَامَتِهِ الَّتِي لَا تَحُولُ.

(16) سپاسی که به وسیله آن، همدوش فرشتگان شویم و در پیشگاه رحمتش جای را بر آنان تنگ کنیم و به سبب آن، در سرای جاودانی که از بین نمی رود و محل کرامتش که دگرگونی نمی پذیرد با پیامبران مرسل همراه شویم.

﴿17﴾ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي اخْتَارَ لَنَا مَحَاسِنَ الْخَلْقِ ، وَ أَجْرَى عَلَيْنَا طَيِّبَاتِ الرِّزْقِ.

(17) و سپاس مخصوص خداست که زیبایی های آفرینش را برای ما برگزید و روزی های پاکیزه را به سوی ما روان ساخت.

﴿18﴾ وَ جَعَلَ لَنَا الْفَضِيلَةَ بِالْمَلَكَةِ عَلَى جَمِيعِ الْخَلْقِ ، فَكُلُّ حَلِيقَتِهِ مُنْقَادَةٌ لَنَا بِقُدْرَتِهِ ، وَ صَائِرُهُ إِلَى طَاعَتِنَا بِعِزَّتِهِ.

(18) و ما را با تسلط بر همه موجودات برتری داد. در نتیجه، همه موجوداتش بر اساس قدرت حضرتش فرمان بردار ما هستند و در سایه عزتش، در گردونه اطاعت از ما قرار دارند.

﴿19﴾ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَعْلَقَ عَنَّا بَابَ الْحَاجَةِ إِلَّا إِلَيْهِ ، فَكَيْفَ نُطِيقُ حَمْدَهُ أَمْ مَتَى نُؤَدِّي شُكْرَهُ لَا، مَتَى.

(19) و سپاس مخصوص خداست که در احتیاج و نیاز ما را از غیر خود بست؛ پس چگونه قدرت سپاس گزاری او را داریم؟ یا چه زمانی می توانیم به ادای شکرش اقدام کنیم؟ هیچ گاه!

﴿20﴾ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي رَكَّبَ فِيْنَا آلَاتِ الْبَسْطِ ، وَ جَعَلَ لَنَا أَدَوَاتِ الْقَبْضِ ، وَ مَتَّعَنَا بِأَرْوَاحِ الْحَيَاةِ ، وَ أَثَبَّتَ فِيْنَا جَوَارِحَ الْأَعْمَالِ ، وَ عَدَّانَا بِطَيِّبَاتِ الرِّزْقِ ، وَ أَغْنَانَا بِفَضْلِهِ ، وَ أَفْنَانَا بِمَمْنِهِ.

(20) و سپاس مخصوص خداست که در پیکر ما ابزار گشودن اندام را سوار کرد و آلات بستن آن ها را قرار داد و ما را با روان های زنده، از زندگی بهره مند ساخت و اعضای انجام دادن کار را در وجود ما استوار کرد و با روزی های پاکیزه خوراک داد و با احسانش ما را بی نیاز کرد و با عطایش به ما سرمایه بخشید.

﴿21﴾ ثُمَّ أَمَرْنَا لِيُخْتَبَرَ طَاعَتَنَا ، وَ نَهَانَا لِيُتَبَلَى شُكْرُنَا ، فَخَالَفْنَا عَنْ طَرِيقِ أَمْرِهِ ، وَ رَكِبْنَا مُثُونَ زَجْرِهِ ، فَلَمْ يَبْتَدِرْنَا بِعُقُوبَتِهِ ، وَ لَمْ يُعَاجِلْنَا بِنِقْمَتِهِ ، بَلْ تَأَنَّنَا بِرَحْمَتِهِ تَكْرُماً ، وَ انْتَضَرَ مُرَاجَعَتَنَا بِرَأْفَتِهِ جَلْماً.

(21) آنگاه دستورانش را متوجه ما فرمود تا فرمان بردن ما را بسنجد و از محرمات بر حذرمان داشت تا شکر کردنمان را بیازماید، پس از این همه عنایت، از مسیر دستورش روی گردانیدیم و بر مرکب سخت و سنگین محرماتش سوار شدیم. با این همه، به کيفرش نسبت به ما شتاب نورزید و بر انتقام گرفتن از ما عجله نکرد؛ بلکه به رحمت و کرمش از سر خشنودی و رضایت با ما معامله کرد و به مهربانی و بردباری اش، بازگشت ما را از مسیر گناه انتظار کشید.

﴿22﴾ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي دَلَّنَا عَلَى التَّوْبَةِ الَّتِي لَمْ نُفْهِهَا إِلَّا مِنْ فَضْلِهِ ، فَلَوْ لَمْ نَعْتَدِ مِنْ فَضْلِهِ إِلَّا بِهَا لَقَدْ حَسَنَ بَلَاؤُهُ عِنْدَنَا ، وَ جَلَّ إِحْسَانُهُ إِلَيْنَا وَ جَسَمَ فَضْلُهُ عَلَيْنَا

(22) و سپاس مخصوص خداست که ما را به بازگشت و توبه از گناه، راهنمایی کرد؛ توبه ای که آن را جز از طریق احسانش به دست نیاورديم و اگر از فضل و احسان بی شمارش، غیر این عنایت را که عبارت از بخشیدن نعمت توبه و بازگشت است، به حساب نیاوريم، محققاً آزمایشش درباره ما نیکو و احسانش در حق ما بزرگ و بخشش او بر ما عظیم است.

﴿23﴾ فَمَا هَكَذَا كَانَتْ سُنَّتُهُ فِي التَّوْبَةِ لِمَنْ كَانَ قَبْلَنَا ، لَقَدْ وَضَعَ عَنَّا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ ، وَ لَمْ يَكْلِفْنَا إِلَّا وُسْعًا ، وَ لَمْ يُجَشِّمْنَا إِلَّا يُسْرًا ، وَ لَمْ يَدْعُ لِأَحَدٍ مِنَّا حُجَّةً وَ لَا عُذْرًا.

(23) روش وجود مقدسش در برنامه توبه درباره کسانی که پیش از ما بودند، چنین نبود؛ آنچه را در عرصه گاه توبه، در طاقت و توان ما نبوده، از دوش جان ما برداشته و جز به اندازه قدرت و وسعیا به ما تکلیف نرموده، در میان آن همه تکلیف سخت، ما را جز به تکلیف آسان و نداشته و در این زمینه، برای هیچ یک از ما دلیل و بهانه ای باقی نگذاشته است.

﴿24﴾ فَالْهَالِكُ مِنَّا مَنْ هَلَكَ عَلَيْهِ ، وَ السَّعِيدُ مِنَّا مَنْ رَغِبَ إِلَيْهِ

(24) بنابراین هلاک شونده از ما، کسی است که در میدان مخالفت با او هلاک گردد و سعادتمند از ما کسی است که به سوی او اشتیاق داشته باشد.

﴿25﴾ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بِكُلِّ مَا حَمَدَهُ بِهِ أَدْنَى مَلَائِكَتِهِ إِلَيْهِ وَ أَكْرَمُ خَلِيقَتِهِ عَلَيْهِ وَ أَرْضَى حَامِدِيهِ لَدَيْهِ

(25) و خدا را سپاس، به همه آن سپاسی که نزدیک ترین فرشتگان به او و بزرگوارترین مخلوقاتش نزد او و پسندیده ترین ستایشگران آستان او، حضرتش را ستوده اند.

﴿26﴾ حَمْدًا يَفْضُلُ سَائِرَ الْحَمْدِ كَفَضْلِ رَبَّنَا عَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ.

(26) سپاسی که از دیگر سپاس ها، برتری جوید، مانند برتری پروردگار به همه مخلوقات.

﴿27﴾ ثُمَّ لَهُ الْحَمْدُ مَكَانَ كُلِّ نِعْمَةٍ لَهُ عَلَيْنَا وَ عَلَى جَمِيعِ عِبَادِهِ الْمَاضِينَ وَ الْبَاقِينَ عَدَدَ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُهُ مِنْ جَمِيعِ الْأَشْيَاءِ ، وَ مَكَانَ كُلِّ وَاحِدَةٍ مِنْهَا عَدَدُهَا أَضْعَافاً مُضَاعَفَةً أَبَداً سَرْمَداً إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ.

(27) سپس او را سپاس، به جای همه آفریده هایی که او بر ما و به تمام بندگان گذشته اش و همه آنانی که هستند و می آیند دارد، سپاسی به عدد تمام اشیایی که دانشش بر آن ها احاطه دارد و سپاسی به جای هر یک از اشیا به چندین برابر؛ سپاسی ابدی و همیشگی تا روز قیامت.

﴿28﴾ حَمْدًا لَا مُنْتَهَى لِحَدِّهِ ، وَ لَا حِسَابَ لِعَدَدِهِ ، وَ لَا مَبْلَغَ لِعَاقِبَتِهِ ، وَ لَا انْقِطَاعَ لِأَمَدِهِ

(28) سپاسی که مرز را پایانی و شماره آن را حسابی و پایانش را نهایتی و مدتش را سرآمدی نباشد.

﴿29﴾ حَمْدًا يَكُونُ وُضْعَةً إِلَى طَاعَتِهِ وَ عَفْوِهِ ، وَ سَبَباً إِلَى رِضْوَانِهِ ، وَ ذَرِيعَةً إِلَى مَغْفِرَتِهِ ، وَ طَرِيقاً إِلَى جَنَّتِهِ ، وَ خَفِيراً مِنْ نِقَمَتِهِ ، وَ أَمْنًا مِنْ غَضَبِهِ ، وَ ظَهيراً عَلَى طَاعَتِهِ ، وَ حَاجِزاً عَنْ مَعْصِيَتِهِ ، وَ عَوْنًا عَلَى تَأْدِيتِهِ حَقَّهُ وَ وَطَائِفِهِ.

(29) سپاسی که رشته اتصال به طاعت و بخشش و عامل رضایت و خشنودی اش و وسیله آمرزشش و راهی به سوی بخشش و حفاظت کننده از کفرش و امان از خشمش و مددکاری بر طاعتش و مانع و سدی از نافرمانی اش و کمکی بر ادای حق و عهد و پیمانش باشد.

﴿30﴾ حَمْدًا نَسْعُدُ بِهِ فِي السُّعَدَاءِ مِنْ أَوْلِيَائِهِ ، وَ نَصِيرُ بِهِ فِي نَظْمِ الشُّهَدَاءِ بِسُيُوفِ أَعْدَائِهِ ، إِنَّهُ وَلِيُّ حَمِيدٍ

(30) سپاسی که به وسیله آن، در گروه سعادتمندان از دوستانش، به خوشبختی و سعادت برسیم و به سبب آن با شمشیر دشمنانش در سلک شهیدان قرار گیریم. همانا او یار بندگان و خدای ستوده خصال است.